

Ülke hayvancılığının en temel girdisi olan kaba yem başlıca iki kaynaktan üretilmektedir.

1. Çayır ve meralar

2. Yem bitkileri

Türkiye tarımında önemli bir yeri olan hayvancılığın gelişmesi, ülkemiz yem bitkileri ve çayır ve mera kültürüne verilecek öneme bağlıdır. Hayvancılık sektörü, yem bitkileri ve çayır mera kültürü ile beraber düşünüldüğünde özlenen gelişmişlik düzeyine ulaşabilecektir.

Ülkemizdeki hayvan sayıları ve kaliteli kaba yem ihtiyacı

Genotip	Hayvan sayısı	Kaba yem ihtiyacı (ton kuru ot/yıl)
Süt sığırı	7,162,369	14,250,067
Besi sığırı	3,868,631	1,412,050
Küçükbaş	37,492,000	3,127,065
Diğerleri	1,243,400	2,669,026
Toplam		21,458,208

Yurdumuzdaki 37.436.000 küçükbaş ve 11.208.000 büyükbaş hayvanın **21,458,208** ton kaliteli kaba yem ihtiyacı vardır.

Yem bitkileri ile ayır ve meralardan
10.774.172 ton kalite kaba yem
retildiği düşünülürse, **10.684.036**
tonluk bir kaliteli kaba yem açığı söz
konusudur.

**Çayır ve meraların daha verimli hale
getirilmesi**

Yem bitkileri üretiminin arttırılması

Mera : Genel olarak taban suyu seviyesi düşük, kısa boylu bitkilerden oluşan bir örtüye sahip, tarla tarımına elverişli olmayan engebeli alanlarda yer alan ve otlatılarak değerlendirilen alanlardır.

Kışlak: Köyden uzak olan, sonbahar ve kış döneminde otlatılan meralardır.

Yayla: Yüksek dağ platolarında yer alan, geçici yerleşim birimlerine sahip, yazın belli dönemlerde otlatılan yüksek rakımlı mera ve çayırları ifade eder.

Çayır : Taban suyunun nispeten yüksek olduğu düz alanlarda oluşmuş, genellikle su fazlalığı problemi olan, yüksek boylu bitkilerden oluşan vejetasyona sahip ve daha çok biçme sureti ile değerlendirilen alanlardır.

Çayır ve meraların hayvancılık için önemi

Çayır ve mera yemi hayvan besleme bakımından en büyük kaynaktır. Çayır mera kültürüne bağlı olmayan bir hayvancılık işletmesinin karlı bir üretim yapabilmesi mümkün değildir. Bir hayvancılık işletmesinin temel giderlerinin yaklaşık %70'ini yem masrafları oluşturmaktadır.

Çeşitli Yem Kaynaklarının Maliyet Analizi

Yararlanma şekli	Maliyet
Merada otlatma	100
Kuru ot	140
Silo yemi	187
Suni kurutulmuş ot	294
Tane yemi ve kesif yemler	314

Çayır ve meraların hayvancılık

için önemi

Çayır ve meraların hayvan sağlığına olan katkısı: Fizyolojik faaliyetler düzenli ve kusursuz bir biçimde gerçekleşmektedir

- Mera yemi, Karotin, B1, B2, E ve K vitaminlerini içerdiklerinden, hayvanlarda bu vitaminlerin eksikliğinden doğan hastalıklar görülmez
- Mera yeminde bol olarak bulunan mineral maddeler sayesinde hayvanlarda kuvvetli bir iskelet yapısı oluşur.

Merada otlayan hayvanlar daha sağlıklı olmakta ve yemden daha iyi yararlanmaktadır.

Ahır havasındaki fazla miktarda bulunan ve hayvanlarda kolaylıkla hastalıklar meydana getiren bazı bakteriler açık havada bulunmadığından merada otlayan hayvanlar için tehlike oluşturmazlar.

Meradaki hayvanlarda üreme faaliyetleri daha sağlıklı, düzenli ve verimli olmaktadır.

Çayır ve meraların toprak ıslahında ve korunmasındaki önemi

Çayır ve mera vejetasyonlarındaki bitki türleri, suda eriyen inorganik besim maddelerini alıp, bunları bünyelerinde uzun bir süre tutarak yıkanma ve kaybolmadan korumaktadır.

Çayır-mera vejetasyonunu oluşturan bitki türleri azot ve mineral madde bakımından zengin olan toprak üstü ve toprak altı organları ile toprağın organik madde miktarını arttıırırlar

Sürekli bir bitki örtüsü oluşturan çayır mera bitkileri havadan bol miktarda karbondioksidi alarak bunları bünyelerinde çeşitli organik maddelere çevirerek tutarlar

Baklagil familyası bitkilerin köklerinde yaşayan *Rhizobium* bakterileri sayesinde toprak havasındaki azot, bitkilere yararlı bir hale dönüştürülerek zamanla toprağa verilir.

Kök sistemleri bakımından iyi işlenebilen bir toprak tabakası meydana getirebildiklerinden tuzlu ve alkali toprakları ıslah ederler

Mera bitkilerinin oluşturdukları vejetasyonlar erozyon kontrolünde en geğerli önlemi teşkil etmekte ve en büyük rolü oynamaktadırlar.

Mera vejetasyonu, suyu kendi bünyesinde tutarak toprağa yavaş yavaş sızmasını sağlayarak özellikle yarı kurak bölgelerde yağışların toprakta tutulmasına imkan vererek yüzey akışı haline dönüşerek kaybolmasını önlemektedir

Doğal dengenin korunmasında ayır ve meraların önemi

Çayır ve mera alanları doğal bir ekosistem olarak sayısız bitki ve hayvan için yaşam ortamıdırlar. Günümüzde bu alanların doğal hayata sağladıkları katkının daha iyi anlaşılması ile özellikle gelişmiş ülkelerde ayır ve meralara özel bir değer verilemeye başlanmıştır. Binlerce bitki ve hayvan türünün bu alanlarda besin ve yaşama ortamı bularak hayatlarını devam ettirmesi ile ekosistem kendi döngüsünü sürdürmektedir. Böyle bir ekosistemin sağlıklı olarak devam ettirilmesi modern insanın birçok ihtiyacını da karşılamaktadır.

Doğal kaynaklar arasında yer alan ayır ve meralar önemli bir su toplama havzası olduğundan doğal yağışların toprağa işleyerek yıl boyu taban sularını, kaynakları, akarsuları besleyerek, doğadaki su döngüsünde önemli bir yer almaktadırlar

Mera vejetasyonun oluşturan bitki türleri, özellikle fosil kökenli yakıtların aşırı kullanılmasından kaynaklanan ve atmosferdeki miktardaki normalin üzerine çıkabilen karbondioksit gazını fotosentezde kullanarak, organik maddeye çevirmektedirler. Böylece karbondioksit diğer organizmaların kullanabileceği bir forma çevrilmekle kalmaz aynı zamanda yanında, bu gazın fazlalığında ortaya çıkan ve sera etkisi olarak adlandırılan küresel ısınmanın önüne geçilmesi de sağlanmış olunur.

Yurdumuzdaki Mevcut ayır ve Meraların Verimi ve Bölgelere Göre Dağılımı.

Bölgeler	ayır (ha)	ayır (%)	Mera (ha)	Mera (%)	Yarar.yem (kg/da)
Doğu Anadolu	303.890	47.2	8.624.397	40.9	70
Orta Anadolu	274.581	42.6	5.904.547	28.0	50
G. Doğu Anadolu	587	0.1	2.426.642	11.5	40
Karadeniz Bölgesi	12.579	2.0	1.685.056	8.0	100
Ege Bölgesi	22.341	3.5	1.005.127	4.8	100
Akdeniz Bölgesi	22.069	3.4	980.319	4.6	60
Marmara Bölgesi	8.407	1.3	475.234	2.2	100
Toplam	644.373	100	21.101.322	100	73

Ülkemizde mera yönetimi

Hukukumuzda kamu malı olan çayır ve mera alanları, köy ve belediyelere tahsis edilmiş olmasına rağmen uzun yıllardır bakımı ve idaresi konusunda kimseye yükümlülük verilmemiş olması bu kaynaklarımızın bilinçsizce kullanılmasına yol açmıştır.

Geleneksel olarak ülkemizde iklim koşulları, hayvanın merada otlamasını engellemediği sürece otlatma yapılmaktadır. Dolayısıyla düşük rakımlı alanlarda neredeyse yılın her günü, yüksek rakımlı alanlarda ise karların eridiği dönem başlayan otlatma ,yüzeyin karla kaplandığı döneme kadar devam etmektedir.

Ülkemizde köy bazında bir ortak kullanım söz konusudur ve köyler arasındaki mera sınırları bazı ihtilafli alanlar dışında kesin sınırlarla bellidir. Bu tür bir bölünme dahi bazı ülkelere göre önemli bir avantaj sağlamaktadır. Yetiştiriciler meranın taşıma kapasitesine bakmaksızın, bu kaynaktan azami ölçüde yararlanma gayreti içerisinde olduklarıdır.

Meralardaki aşırı otlatmanın önlenmesi

Yem kaynakları ile otlayan hayvan sayısı arasında kurulması gereken bu denge bir taraftan yem kaynaklarını geliştirmek, diğer taraftan da üretilen yemi en yüksek oranda hayvansal ürünlere çeviren hayvanların ıslahı yolu ile elde edilebilir

Yem kaynaklarını geliştirme konusunda en büyük imkanlardan biri yem bitkileri ekim alanının genişletilmesidir. Bol miktarda yem yetiştirip meralar üzerindeki otlatma basıncı azaltılmadan hiçbir mera ıslahı çalışmasından sonuç alınamaz.

Yem kaynaklarını geliştirmede bir diğer potansiyel de çayır ve mera alanlarında yatmaktadır. Bu alanlarda otlatmanın belli kurallara bağlanması, çeşitli bakım ve sulama, gübreleme, yabancı ot savaşı ve toprak su muhafaza yöntemlerinin uygulanması ile bu alanlardaki yem üretimi en azından iki katına çıkartılabilir.

Mera amenajmanının teknik temelleri

Otlatma kapasitesi

(üretilen yem ile hayvan sayısı arasında denge kurma)

Otlatma mevsimi

(Üretilen yemi uygun bir dönemde hayvanlara otlattırma)

Üniform otlatma

(Mera yeminin homojen olarak otlatılmasını sağlamak)

Yem tipine uygun hayvanla otlatma

(Mera yemini en iyi değerlendirecek hayvanla otlatma)

4342 Sayılı Mera Kanunu

Kanunun amacı, daha önce çeşitli kanunlarla tahsis edilmiş veya kadimden beri kullanılmakta olan mera, yaylak, kışlak ve kamuya ait otlak ve çayırların tahdidini ile köy veya belediye tüzel kişilikleri adına tahsislerinin yapılmasını, belirlenecek kurallara uygun bir şekilde kullandırılmasını, bakım ve ıslahının yapılarak verimliliklerinin artırılmasını ve sürdürülmesini, korunmasını ve gerektiğinde kullanım amacının değiştirilmesini sağlamaktır.

Mera Kanununun beraberinde getirdiği ve bugüne kadar eksikliği hep hissedilmiş olan en büyük yeniliklerden biri, otlak alanlarının korunması, bakım ve ıslahı konusunda kullanıcılara bazı yükümlülükler getirmesidir.

Yem bitkileri

Yem bitkileri tarımı ülkelerin ekonomilerini etkileme bakımından oldukça önemli bir özellik taşımaktadır.

Yem bitkileri tarımına yer vermeyen bir tarım işletmesi rantabl olmamaktadır. Kendisinden sonra gelecek bitkiye sağladığı yararlardan dolayı yem bitkileri mutlaka ekim nöbetine girmelidir. Erozyon kontrolü, toprak su muhafazası önlemlerinin başında yem bitkileri yetiştirme gelmektedir.

Yem bitkileri tarımının önemi

Toprağın derin katmanlarına ulaşan kök sistemleri yardımı ile bitki besin maddelerini alıp, yapılarında bir süre saklayarak yıkanma ve kaybolmadan korumaktadır

Baklagiller familyasından yem bitkileri türleri, tesbit ettikleri azot, bitkiler üzerinde ticari gübrelerle verilen azottan daha yavaş ve düzenli bir şekilde etkiye sahiptir.

Toprak üstü ve hem toprak altı organları bakımından oldukça zengin olan yem bitkileri türleri, zaman içinde toprağın organik madde yani humus bakımından zenginleşmesini sağlamaktadır. Bu konu özellikle organik madde kapsamı düşük olan kurak bölge topraklarında çok önemlidir

Derin ve kuvvetli kök sistemleri ile toprağı gevşetir ve organik madde bakımından zenginleştirerek toprakların fiziksel yapısını düzeltirler. Organik maddenin parçalanması ve *Rhizobium* bakterileri sayesinde toprağın kimyasal yapısını iyileştirirler.

Yem bitkileri tarımının önemi

Ekolojik şartların yetersizliği nedeniyle devamlı olarak ana kültür bitkisi yetiştirmenin mümkün olmadığı yerlerde, topraktan devamlı olarak ürün alınmasını sağlarlar.

Toprakları ıslah etme ve dinlendirme özelliklerinden dolayı toprak yorgunluğunu giderirler, çeşitli hastalık ve zararlıların gelişmesine engel olurlar.

Biyolojik ve ekolojik bakımdan çeşitli özelliklere sahip olduğundan zaman yönünden esnekliğe sahip olması, işletmede işgücünden daha verimli faydalanılmasını sağlar.

Toprak altı ve toprak üstünde oldukça sıkı bir yapı oluşturan ye bitkileri, erozyon kontrolünde oldukça önemli rol oynamaktadır

Çeşitli Ülkelerde Yem Bitkileri Tarımı

Ülke	İşlenen arazi (Milyon Ha)	Yem Bitkisi Ekilişi (Milyon Ha)	İşlenen arazi içindeki oranı (%)
Avustralya	35.6	19.1	53.6
Almanya	8.25	2.5	30.2
İngiltere	8.0	3.08	38.4
Fransa	17.6	5.33	30.3
İsveç	3.08	1.89	61.6
İtalya	13.21	3.30	25.0
Türkiye	23.6	0.59	2.50